

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Sexagesimum Primum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Sexagesimum Primum Priuilegium.

1

2

ECCLESIA Alio priuilegio gaudet, ꝛ quòd
 contra sententiam Papæ restituitur Ecclesia, &
 hoc primo, & ꝛ quòd causa restitutionis in inte-
 grum debet partibus præsentibus tractari, &
 hoc secundo, vertebatur quæstio inter duas Ec-
 clesias Ilerdem, & Ofsens. super quibusdam Ec-
 clesijs, coram Eugenio Papa, qui de meritis cau-
 sæ cognouit, & tulit sententiã, pro una Ecclesia contra aliam Ec-
 clesiam super illis Ecclesijs contentiosis: demum mortuo Euge-
 nio successit ei Anastasius & tẽpore Anastasij Celestinus dum es-
 set in minori officio constitutus Legatus in Hispania, ex delegatio-
 ne ipsius Anastasij cœpit cognoscere de illa controuersia, sed non
 determinauit. Tandem mortuo Anastasio, successit ei Alexander,
 qui eidem Celestino Legato dẽnuo in Hispania causam commisit,
 eandem. Postmodum mortuo Alexandro successit ei Celestinus,
 qui dictam controuersiam commisit Bartholomeo Sabcti Augu-
 stini diacono Cardinali sub eo tenore, ut inspectis priuilegijs Ec-
 clesie Iserdens: auditis etiam allegationibus partium, non obstan-
 te sententia Eugenij diffinitiuam, ferret sententiam, & illam ob-
 seruari faceret. Verumtamen per Legatum illum aut alios quibus
 causa sub eodem tenore commissa fuit, licet testes quidam produ-
 cti fuerunt ex parte Iserdes mandatum Apostoli cum adimpletũ
 non fuit, postmodum tempore Innoc. magister A. canonicus Iser-
 dens postulauit à D. Innocentio per officium suum D. senten-
 tiam in melius reformari, & contra eam Ecclesiam restitui Ilerd.
 Papa cum fratribus habita deliberatione, quidam dicebat, quòd
 Celestinus videbatur eam restituisse, ex eo quòd non obstante D.
 sententia commisit negocium illud, vnde ea ratione petitionem
 eiusdem Ecclesie admittere debebat cum sententia Romanæ se-
 dis debeat in melius commutari, quoties per surreptionem ali-
 quid factum fuerit, & secundum iura ciuilia Principes etiam con-
 tra res bis iudicatas examinari restitutionem in integrum per mi-
 serunt, Papa considerans ex data sententia in Registro Eugenii re-
 pertè, quòd primo mense sui Apostolatus tulit sententiam illam,
 qui non videbatur plenè instructus, innitès illi rationi, præcipuè
 quòd priuilegium Urbani 2. ex parte Ofsens. Ecclesie productum
 subie-

subiectum fuerat falsitati, cuius tenor in registro istius inuentus fuit in corruptus omnibus istis consideratis, deliberatio Papæ in hoc recedit, vtraque parte præfente, ut cognoscatur vtrum restitutio data sit, an danda contra sententiam prædictam. Vnde mandat Episcopo, & capitulo Osenf. quod vsque ad festum B. Lucæ legitimè compareant coram ipso ostensuri, si poterunt, quòd d. sententia non debeat retractari. Vel si reuocanda fuerit, appareant sufficienter instructi, vt in principali negotio procedatur, qui terminum statuit peremptorium, quòd si iniuncta adimplere contempserit, procedetur in causa. Nihilominus quantum de iure fuerit procedendum cap. tum ex literis de in integ. rest. Ratio motiua fuit hæc. † Nam si secundum iura ciuilia Principes etiam contra res bis iudicatas in auditorio suo examinari restitutione in integrum permiserunt, ita placuit Papæ dare, & permittere restitutionem, ne indebitè damnum patiat. Eo maxime quia allegabat privilegium subiectum falsitati, quòd tamen fuerat repperitum incorruptum. Tandem an danda, vel data sit restitutio contra sententiam contentiosam, deliberatio in hoc resedit, ut merita causarum pandantur. † Ratio intentionis Papæ fuit, quòd non intendit alijs præesse in causis, in quibus enormissima læsio interuenit. Cum sit vicarius Chri ab eo non sunt emananda, nisi bona, & quæ iuri conueniunt. † Ideo hic considerandum venit, quòd ille qui petit, restitutionem, debet se fundare super enormi læsione nam pro modica læsione non datur restitutio, Abb. in cap. r. eo. tr. † Vnde non sufficit actori allegare se esse læsum simpliciter, quia posset libellus in modica læsione verificari, nec talis libellus est admittendus, † quia non sufficit aliquid allegare in genere, quando quælibet species contenta sub genere non concludit intentionem allegantis, vel libellantis, glos. in capitu. pia de excep. lib. 6. † Vbi dicitur, quòd nõ sufficit contra actorem allegare excommunicatione in genere, quia illud verbum posset verificari in excommunicatione minori, quæ non repellit ab agendo, cap. a nobis de excep. † Si talis libellus generaliter admitteretur, & postea probaretur læsio enormis, deberet cõcedi restitutio, l. fi. C. de annal. except. Abb. in cap. fr. de lib. oblat. † Si à sententia Papæ non datur appellatio, capitu. cuncta per mundum r. q. 3. tam contra per istum tex. peti in integrum restitutio ratione læsionis, vel ex ista causa, † Cardinalis vero Delegatus contra sententiam Papæ dare restitutionem nõ potest, solus Papa audiri potest, † nam restitutio in integrum debet tractari coram superiore ipsius sententiantis

tentiantis, vt in l. 1. C. vbi & apud quem inferius non potest re-
 13 scindere sententiam superioris. † Nam quando mandatum est
 factum extra iudicium sine causæ cognitione, non habet vim sen-
 tentiæ, argumento l. 2. & 3. C. commin. vel epist. & l. ex stipulatio-
 14 ne C. de sent. Et cum hic allegetur, † Priuilegium esse falsum. In
 tali casu recurritur ad Registrū Papæ. Nam Registrum est locus
 destinatus, in quo reponuntur scripturæ super rebus gestis, sicut
 in simili recurritur ad Protocollum notarij, quando dubitatur
 de falsitate instrumenti, vt in capitu. quoniam contra de probat.
 15 Denique animaduertendum, † quòd Papa ex temporis ne-
 cessitate fert quandoq; sententiam, non omnino iuri consonam:
 Quandoque vero ex surreptione partium. Debet tamen processu
 temporis talis sententia reformari. Et idem in priuilegijs, dispen-
 sationibus, & alijs dispositionibus Papæ. Vt si necessitate tempo-
 ris aliquid facit, possit, & debeat cessante necessitate illud retra-
 ctare. Facit c. nō debet de confan. & affi. 63. di. in §. verū. Ideo quia
 Papa quandoque consilium non solum à Cardinalibus, sed etiam
 ab alijs iuris sapientibus habet, vnde Papa dicitur habere omnia
 iura in scrinio pectoris, propter viros scientissimos, qui sibi assi-
 stunt, not. in capi. 1. de consti. lib. 6. 23. dist. cap. præterea idcirco
 permittit, quòd ab eius sententia possit peti restitutio in inte-
 grum, & quòd causa debeat præsentibus partibus tractari.

S V M M A R I V M.

- 1 Restitutio in integrum est postulanda ab ordinario administrationem ha-
bente.
- 2 Iudices ordinarij habentes administrationem possunt causam restitutionis
terminare & idem delegati.
- 3 Arbitrarius in causa matrimoniali liberali, vel criminali assumi non potest.
- 4 Remedium restitutionis extraordinarium est, & sapit naturam mixti Impet-
rii, quia expeditur iudicis officio nobili.
- 5 Actio nulla competit ad petendam restitutionem.
- 6 Magistratus minor non potest cognoscere de causa restitutionis in inte-
grum.
- 7 Arbitrarius non potest cognoscere de causa restitutionis in integrum.
- 8 Iudices omnes cognoscere possunt causam restitutionis in integrum cum sit
beneficium, quod misericorditer imploratur.
- 9 Inquisitores hereticæ prauitatis habent administrationem delegatam.

Re-

- 10 Restitutionis in integrum potest delegari per ordinarium.
 11 Arbitrator non exercebit officium nobile, sed officium compositionis.
 12 In arbitro potest compromitti res criminalis dummodo agatur ciuilitur.
 13 Arbitri sententia non infamat aliquo modo quantūcūq; sit famosum delictū.
 14 Actio iniuriarum infamat siue agatur ciuilitur, siue criminaliter.

Sexagesimum Secundum Priuilegium.

- E**CCLESIA alio priuilegio gaudet, et quod restitutio in integrum est postulanda ab ordinario administrationē habente, vel à Delegato ab eo, siue hæc causa sit specialiter delegata, siue in eā incidat generaliter sibi commissā, ab ordinario uero non habente administrationem, vel à delegato peti non debet, nisi ueniat incidenter in causa. Arbitrator autē de causa restitutionis non cognoscit, nec potest assumi in maioribus causis, hoc enim beneficium restitutionis non datur, nisi deficiente iure communi. Veritur dubium an quis possit dare beneficium restitutionis: Hic Papa ostendit, qui iudices hoc facere possunt. et Iudices ordinarij habentes administrationem possunt causam restitutionis terminare, idem facere possunt delegati ab eis, si ipsis commissum fuerit specialiter, siue in ipso negotio incidat quæstio restitutionis. Sunt, & alij Iudices non habentes administrationem, & sunt ordinarij, delegati ab ipsis, de hac causa cognoscere non possunt, nec arbitri, nisi coram eis mota fuerit incidenter. et In causa matrimoniali, liberali, vel criminali, arbitrator assumi non potest, cum huiusmodi causę maiores iudices exigant. cap. causa restitutionis in integr. rest. Si causa restitutionis in integrum adiuuenta est, ut enormiter læsis subueniatur cur non debet hoc remedium, seu beneficium indistinctè esse commune omnibus iudicibus: Quare non debet impetrari nisi ab ordinarijs, vel ab ipsis delegatis, quibus licet cognoscere, quando causa est commissā, vel incidenter cognoscenda causa restitutionis non est delegabilis per ordinarium, administrationem non habentem. Ratio est. Quia nemo dat quod non habet, cap. quod autem de iur. patro.
- 4 et Hoc remedium restitutionis extraordinarium est, & sapit naturam mixti Imperij, quia expeditur iudicis officio nob. licet ad instantiam partis. et Nulla tamen actio competit ad petendum restitutionem, l. quod si minor in fin. ff. de minor. Hinc est, et quod

S minor